

Etik Kurullar: Tanım

Etik kurullar tıbbi uygulamalar nedeniyle ortaya çıkan, etik ikilemlere ilişkin öneriler getirmek, görüş oluşturmak üzere çalışan yapılardır.

Etik Kurullar: Kurulma Gerekçeleri ve Görevleri

1. Etik Kurullar aynı zamanda, sağlık politikalarının etik boyutlarını sistemli ve sürekli bir biçimde ele alıp inceleyerek görüş oluştururlar ve tavsiye niteliğinde karar üretirler.
2. Etik Kurullar, çeşitli disiplinlerden uzmanlardan ya da uzmanlık derneklerinde olduğu gibi tek bir disiplinden oluşabilmektedir. Etik Kurullar, etik sorunları ve ikilemleri farklı bakış açılarından değerlendirerek çözüm bulmaya çalışırlar.
3. Etik kurullar, sağlık hizmetleri ortamında ortaya çıkan; dikkatle incelenmesi ve irdelenmesi gereken çatışmaları ve sorunları, ilkeler, normlar ve değerler ışığında ele alırlar.
4. Etik kurul üyeleri, sadece iyi-kötü, doğru-yanlış gibi görüşleri gerekçelendirmekle kalmayıp, aynı zamanla bu sorunlarla daha etkili biçimde baş edebilmek için bilgi ve becerilerini geliştirirler.
5. Etik Kurullar, bilimsel araştırmalar ve yayın etiğinde yanılma iddialarını da inceleyip değerlendirir.
6. Tıbbi uygulamalara bağlı olarak ortaya çıkan etik sorunlar söz konusu olduğunda, tıp etiğinin evrensel değerlerini dikkate alarak farklı görüş açıları üretmeyi ve bu konularda uzmanlık hizmeti vermeyi hedefler.
7. Hasta merkezli sağlık hizmetini geliştirmeyi amaçlar.
8. Bilimsel araştırma ve deneylere katılan hastaları ve sağlıklı gönüllüleri korumayı hedefler.
9. Yaşam ve sağlık bilimlerinde yapılan bilimsel araştırma ve yayınlarda temel etik ilke değerlerine yönelik eğitici çalışmalar yapar.

UZMANLIK DERNEKLERİ ETİK KURULLARI

Çalışma yöntemi

1. Uzmanlık Dernekleri Etik Kurulları gönüllülük esasına göre çalışırlar.

2. Uzmanlık Dernekleri Etik Kurulları, ilgili uzmanlık alanına ilişkin, sağlık hizmetleri ortamında ortaya çıkan çatışmaları ve sorunları, etik ilkeler, normlar ve değerler ışığında ele alırlar.
3. Kurul üyeleri Yönetim Kurulu veya Genel Kurul tarafından seçilir. Üyeler, ilgili uzmanlık derneğinin, etik alanında donanımlı, uzmanlık alanında deneyimli ve bilgili üyeleri arasından liyakat, ekip çalışması ve işbirliğine yatkınlık ölçütlerine göre belirlenirler.
4. Dernek Yönetim Kurulunun oluşturacağı görev grubu, etik kurul yönergesini hazırlar.
5. Yönerge Dernek Yönetim Kurulunun onayına sunulur.
6. Üyelerin görev süresi, görev tanımı ve toplantı sıklığı oluşturulacak Yönerge'de tanımlanır. Yönerge'de ayrıca Kurul'un temel amaç ve etkinlikleri belirtilmeli, Yönerge dernek üyelerine duyurulmalıdır.
7. Uzmanlık Dernekleri Etik Kurulları, her çalışma dönemi başında oluşturacağı program gereğince düzenli olarak toplanır.
8. Etik Kurullar kendi bünyelerinde alt komisyonlar oluşturarak çalışmalarını yürütebilirler. Bu komisyonlara, danışman ya da gözlemci olarak, farklı disiplinlerden uzmanlar davet edilebilir.
9. Uzmanlık Dernekleri Etik kurullarının amaç, işlev ve etkinlikleri Onur Kurullarından farklıdır. Etik Kurullar Onur Kurulundan farklı olarak, bir danışma kurulu niteliğinde düşünce ve görüş belirtir; kararları tavsiye niteliğindedir. Kurul dernek üyelerinin disiplin işlemlerini yürütmez.
10. Kararların oylamayla alınıp alınmayacağı Kurul'a bağlıdır; yine de, Kurul üyelerinin birbirini ikna etmeye çalışması ve mümkün olduğunca oylamadan kaçınılması tercih edilmelidir. İki farklı görüş oluştuğunda uygulanabilecek bir diğer yöntem, her iki görüşün de gerekçeleriyle birlikte karar verici organlara sunulmasıdır.
11. Etik Kurullara özgür çalışma ortamı ve ihtiyaç duyulan eleman ve arşivleme olanaklarının temini önemlidir.

Uzmanlık Dernekleri Etik Kurullarının İşlevleri

13. Uzmanlık Dernekleri Etik kurulları, uzmanlık derneğinin amaçlarına katkıda bulunmak üzere kurulurlar.
14. Uzmanlık alanı ile ilgili tıbbi uygulamalarda etik değerleri tanıtmak, yaygınlaştırmak; etik ile ilgili görüş ve düşüncelerin bilimsel temele oturmasını sağlamak; felsefe, hukuk ve insan bilimleri gibi disiplinlerle ve diğer sağlık uğraşları ile işbirliği sağlamak, etik sorunlar konusunda işbirliği ortamı yaratmak hedefiyle etkinlik gösterirler.
15. Etik kurulları amaçlarına uygun olarak seminer, konferans ve benzeri etkinlikler düzenleyebilir; kurslar açarak, kitaplar, raporlar, yayımlayarak; internet, web sayfası, e-posta olanaklarını kullanarak eğitim vermeye çalışabilirler.
16. Kurul, dernek üyelerinin mesleki yayın, araştırma ve etkinlikleri hakkında bilimsel, etik ve nesnel ölçütler ışığında görüş belirtebilir.
17. Kurul, sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesini, sağlık politikalarında önceliğin kaza ve hastalıklardan korunmaya verilmesini savunarak, ulusal ya da bölgesel yasal düzenlemelere dönüşürülebilecek politikalara katkıda bulunur, bunun için tavsiye niteliğinde kararlar alır.

18. Uzmanlık Dernekleri Etik Kurulları ayrıca, ulusal düzlemde Merkezi Etik Kurulu ile Yerel Etik Kurullarıyla işbirliği yapabilir.
19. Uzmanlık Dernekleri Etik Kurulları uzmanlık alanına ilişkin bilimsel yanıtma savlarını ve başvurularını incelemek üzere Yayın Etiği Kurulları oluşturabilir.
20. Uzmanlık Dernekleri Etik Kurulları bilimsel ve etik ölçütler ile karar üreten, saydam işleyişe sahip yapılardır.

KAYNAKÇA: □□□□□□□□

1. Beauchamp, Thomas, James Childress, *Principles of Biomedical Ethics*, New York, 5th edition, Oxford University Press, 2001.
2. Have, Henk ten, *Biyotetik Kurullar, Kılavuz 1: Biyotetik Kurulların Kurulması, Kılavuz 2: Biyotetik Kurullar İş Başında: Çalışma Biçimleri ve Politikalar*, UNESCO Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu Bilim ve Teknoloji Etiği Birimi Paris 2005; çeviri: Türkiye Biyotetik Derneği uzmanları, UNESCO-TR Komisyonu Ankara, 2008.
3. İstanbul Tabip Odası Etik Kurul Yönergesi (2009).
4. Singer, Peter, *The Cambridge Textbook of Bioethics*. Viens AM, eds. New York: Cambridge University Press; 2008.
5. Türk Cerrahi Derneği Etik Kurulu <http://www.turkcer.org.tr/icerik.php?id=32> (Erişim: 31.10.2009)
6. Türk Tabipler Birliği Etik Bildirgeleri, Türk Tabipleri Birliği Etik Kurulu, TTB yayınları Mayıs 2010. http://www.ttb.org.tr/kutuphane/etik_bldgeler2010.pdf
7. Türk Tabipler Birliği Etik Kurul Yönergesi <http://www.ttb.org.tr/index.php/ttb/etik-kurul/bilgi/1346-yonerge> (Erişim: 31.10.2009)